24e JAARGANG No. 11 11 DECEMBER 1948

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Batavia; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424
BUREAU „DE REFORMATIE" — GOES
Ingevolge papiersterwijzing B.P.P. no. 6585 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 × 41½ cm.

Abonnement: ƒ 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië ƒ 10.— per jaar
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

INHOUD. Hoofdartikel: Het apostolaat, 5. — Uit de Schrift: Melchizedek, 1. — Kerk. leven: De pluriformiteit van de kerk i.v.m. de oecumeniciteit, 7. Naar een nieuwe Psalmberijming?, 1. Synodocratische reactie. — Pol. en Soc. leven: Algemeene vergadering Vrije Kiesvereenigingen. — Pop. Wet. Schetsen: Eenige bijdragen tot opening der Schriften, 3. — St. u. o. Kerken: „Oosterbeek" en de les van Vlaardingen. — Lit. en Kunst: Van drie notedoppen. — Uit de Historie: Vitringa over nut, noodzakelijkheid, gezag van Synoden, 12. — Groninger Brieven. — Persschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

HET APOSTOLAAT (V)

De situatie in de Ned. Herv. Kerk is thans zóó, dat de breede middengroep, gevormd door hen, die het voetspoor van Karl Barth volgen, in eerster instantie gewonnen spel heeft. Immers, de Kerkorde, die door de Synode met algemeene stemmen is aangenomen, vertoont onmiskenbaar het Barthiaansche stempel.

Dat komt ook uit in den voorrang, aan het „apostolaat" verleend boven de belijdenis. Het „apostolaat", zoo bleek uit de discussie rond het „Ontwerp", is met het „belijden" der kerk goeddeels identiek. De kerk vervult haar apostolische opdracht in de wereld als Christus-belijdende geloofsgemeenschap. En gelijk men belijden moet niet alleen b u i t e n de kerk, maar ook i n de kerk, zoo is „de heele kerk in al haar geledingen, en niet alleen in haar speciale apostolische organen apostolisch bezig..... Alle ambten en alle ambtelijke vergaderingen, alle organen van bijstand en alle bedieningen, alle gemeenten en alle gemeenteleden zijn apostolisch van aard en wezen".[31])

Maar al liggen nu „apostolaat" en „belijden" vlak bij elkaar en gaan ze zelfs in elkaar over, des te scherper moet men in 't oog vatten, zoo heeft men gezegd, het diepgaand en geen oogenblik te vergeten verschil tusschen „belijden" en „belijdenis".

In de eerste plaats mag voor de kerk de belijdenis nooit zijn een statisch begrip. Want mét de wereld is de kerk in beweging en mét de kerk is de belijdenis in beweging, als het woord, dat in de kerk en tot de wereld gesproken wordt en dat daarom variabel is naar gelang van de stroomingen en dwalingen, die in een bepaalden tijd doorbreken en zich laten gelden. Een onveranderlijke belijdenis is een petrefact, een versteening, een dood ding. De kerk moet hebben een levende belijdenis.

Voorts is levenseisch voor de kerk, niet dat zij een kerk m e t een b e l i j d e n i s is, maar een b e l i j d e n d e kerk. Zij kan, trots het in eere herstellen der belijdenis, een even doode, verworden kerk blijven.[32]) „Een kerk heeft geen beginselen, noch waarheden, noch leerstukken te verkondigen, maar Christus en Zijn werkingen, God en Zijn scheppende genadedaden. De verleiding, waaraan elke kerk blootstaat is dat zij, vooral wanneer zij een lange en rijke geschiedenis heeft, Christus en Zijn werkingen, God en Zijn scheppende genadedaden, in een reeks op zichzelf staande beginselen, waarheden en leerstukken uiteenlegt, waarin men stuk voor stuk heet te moeten „gelooven".[33]) Daarom is niet de eerste vraag, aan een kerk te stellen: hebt ge een belijdenis? Maar: b e l i j d t ge? En vandaar, dat dan ook in 't Ontwerp het „apostolaat" moest voorafgaan aan de „belijdenis".

Wie nu aandachtig artikel 10 van het „Ontwerp" leest, ziet dat bovengenoemde gedachten daarin tot uitdrukking komen. Het opschrift spreekt niet van „de belijdenis" maar van „het belijden" der kerk. De eerste alinea stelt weer het belijdenis doen (de daad) vóór den belijdenis-inhoud: de kerk doet belijdenis, in gemeenschap met de belijdenis der Vaderen, van de zelfopenbaring van den Drieëenigen God. De tweede alinea somt op wat in de belijdenis der Vaderen is vervat: de drie oecumenische belijdenissen, de drie formulieren van eenigheid en de catechismus van Genève. Dan volgt: In haar verantwoordelijkheid voor het heden en levende in de uit de Schrift geputte belijdenis der Vaderen, belijdt de kerk telkens opnieuw in haar prediking, getuigenissen, herderlijke brieven, kerkliederen, gebeden, formulieren, leerboeken en belijdenisgeschriften den Christus als Hoofd der Kerk en als Heer der wereld. Verder: De ambten, vergaderingen enz. zijn gehouden in al hun spreken en handelen zich te bewegen in dezen weg van het belijden der Kerk. Ten slotte: De Kerk weert, wat haar belijden weerspreekt.

Met deze omzichtig gekozen formuleeringen hebben a l l e leden der Synode hun instemming betuigd. En toch — hoe ver staat men hier van het aloude gereformeerde standpunt af.

De belijdenis een dynamisch begrip? Maar zij is niet anders dan een korte samenvatting van hetgeen de Heilige Schrift, het onveranderlijk Woord des Heeren, ons leert. En wel spreekt ze ketterijen en dwalingen tegen, en verwerpt die. Maar men houde in herinnering het woord van Dr. H. Bavinck, dat de ketterijen en dwalingen uit de eerste eeuwen der Christelijke Kerk, waarvan de Nederlandsche Geloofsbelijdenis er b.v. enkele noemt (art. 9) op dié van den jongsten tijd gelijken als twee druppels water. Uitbreiding der belijdenis geschiede niet dan bij uiterste noodzaak: hoe breeder belijdenis, de geschiedenis bewijst het, des te lichter binding boven de binding, die het Woord voorschrijft; hoe breeder belijdenis, des te eerder wordt ze veronachtzaamd en vergeten.

En komt het eerst aan op het b e l i j d e n ? Is het belijden primair, maar de i n h o u d van het belijden secundair? Men prijst nu van alle zijden en op allerlei wijze h e t b e l i j d e n aan. De kerk doet belijdenis, heet het in 't Ontwerp. En: de kerk belijdt, in al haar handelingen, telkens opnieuw. W a t men belijdt, doet minder ter zake, dat komt immers achteraan. 't Is precies alsof de menschen elkander gingen opwekken: we moeten zingen. Er moet meer, en blijder, en beter gezongen worden. Jawel. Maar de hoofdzaak is niet, d a t men zingt, maar w a t men zingt. Een lied kan zijn een psalm tot eer van God. Maar het kan ook zijn een kreet van haat, van opstand, van Godslastering.

De hoofdzaak is niet, d a t men belijdt, maar w a t men belijdt. De hoofdzaak is niet, dat „de Kerk volbrengt haar apostolische roeping". Maar dat de Kerk zending drijft en evangelisatie i n g e t r o u w h e i d, i n g e h o o r z a a m h e i d a a n G o d s W o o r d. Zoo niet, dan is haar „belijden" ijdel. Schade voor het Evangelie. Al haar spreken en werken is dan belemmering voor het komen van het Koninkrijk Gods.

Maar wie zoo den nadruk legt op de belijdenis, loopt hij geen gevaar, inplaats van Gods groote werken, waarheden en leerstukken te verkondigen? Kan men bij sommigen niet spreken van „belijdenis-kramp"? We kennen dergelijke aanvallen op de waarheid Gods. Vlak achter ons ligt de tijd, dat aan hen, die aan de Schrift vasthielden als het onfeilbare Woord Gods verweten werd, dat zij van den Bijbel maakten „een papieren paus". Doch wie zich in waarachtig geloof aan de Heilige Schrift als magistra et norma et iudex (leermeesteres, maatstaf, rechter) onderwerpt, die belijdt ook den inhoud der belijdenis. Met vreugde. Met volkomen instemming. Van harte. En die kent ook de onderscheiding tusschen het „g e l o o v e n" (b.v. ik geloof een heilige, algemeene Christelijke Kerk) en het „g e l o o v e n i n" (den Vader, den Zoon, den Heiligen Geest) zonder zich daarin te vergissen. Voorts: niemand ontkent, dat er hypocrieten in de kerk zijn. Maar deze menschen verdwijnen of veranderen niet, als men voor „belijdenis" zet: „belijden". Men vergete toch niet, dat de Schrift altijd weer vermaant, de l e e r niet te verloochenen, de g e z o n d e l e e r niet los te laten. En de formuleering van het geloof is niet een uitvinding van later eeuwen, gelijk men 't wel voorgesteld heeft — we verwijzen b.v. naar 1 Tim. 4:6: d e w o o r d e n d e r „g o e d e l e e r, welke uitdrukking „terstond doet denken aan min of meer vast geformuleerde en gefixeerde uitspraken"[34]) — ook denken we aan Hebr. 6:1, 2.

En welke waarde is nu toe te kennen aan uitdrukkingen in het aanvankelijk aanvaarde Ontwerp als: „de kerk doet belijdenis i n g e m e e n s c h a p m e t de belijdenis der Vaderen"; „levende in de uit de Schrift geputte belijdenis der Vaderen belijdt de kerk Christus als Hoofd der kerk en als Heer der wereld"; „zich bewegen in dezen weg van het belijden der kerk"; „de kerk weert, wat haar belijden weerspreekt".

W a t s t a a t n u v a s t b i j d e z e „p i l a a r e n v a s t i g h e i d d e r w a a r h e i d"?

Waar is hier de metalen klank van den aanvang der Nederlandsche Geloofsbelijdenis: „Wij gelooven allen met het hart en belijden met den mond"?

Waar blijkt hier, dat de belijdenis aanvaarden en dus handhaven, e e n k w e s t i e i s v a n l e v e n o f d o o d, gelijk het w a s en straks weer blijken zal?

Waar is hier de afspraak, die men als kerken heeft te maken, dat men in de belijdenis de waarheid van Gods Woord wil en zal volharden, en dat men daarvoor staat, ondubbelzinnig en ten volle?

Waar is hier het gezag van de belijdenis als norma normata (een norm, die haar maatstaf vindt in Gods Woord en daaraan dus appellabel is) en van de o n d e r w e r p i n g aan dat gezag?

Bekend is, dat een vrijzinnig man als Dr. Banning, zich goed in de formuleering van dit artikel kon vinden. Hij achtte zich „ in den weg van het belijden der kerk te bewegen" als hij kalm op zijn vrijzinnig paadje bleef doorwandelen — hij achtte in gemeenschap met de belijdenis der Vaderen, belijdenis te doen van den Drieëenigen God en van Christus als Hoofd der kerk en Heer der wereld, ook al aanvaardde hij b.v. de Bijbelcritiek en loochende hij de leer der Schrift aangaande het eeuwig Zoonschap van Christus.

Men w e e t deze dingen, en desondanks laat men de fraaie woorden, die den oppervlakkigen orthodoxen lezer een gevoel van geruststelling geven, staan.

En terwijl men de leer der Schrift in naam hoog houdt, doet de leer van den valschen profeet Karl Barth in een officieel kerkelijk statuut haar intrede in de kerk.

P. D.

---

31) Dr. A. A. van Ruler, Het Apostolaat der kerk en het Ontwerp-Kerkorde bl. 75.
32) Dr. H. Kraemer, De Kerk in beweging, 1947, bl. 191.
33) Idem, bl. 153.
34) Dr C. Bouma, Kommentaar Bottenburg, bl. 158. Vergelijk ook idem bl. 389: De absolute uitdrukking: **de leer**, wijst reeds op een aanvankelijke vaststelling en formuleering van de leer in de eerste kerk zóó algemeen bekend, dat Paulus zonder meer er zich op kon beroepen.